

ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ
& ΨΥΧΟΛΩΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
&
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄
1965 - 1966

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ

Ε.Υ.Δ. ΠΕ.Κ. Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΡΑΠΤΣΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Β' ΤΟΜΟΥ

Ἰανουάριος 1965-Δεκέμβριος 1966

Τεύχη 11 - 20

*Ἐπιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

I. ΔΡΟΡΑ (Ληομονημένες σελίδες)

Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Ἡ θέση τοῦ ἔθνους μας στὴν ὀρθογραφία τῆς γλώσσας του. Οἱ ἀγιάτρευτες δυσκολίες τοῦ σημερινοῦ τονισμοῦ	Σελ. 249
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
» » Πρὶν καὶ ἡ διγλωσσία γεννᾷ πολλαπλές καὶ βαθιές βλάβες στὸ ἔθνος μας.	» 293
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
Ἐπόμνημα Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου. Μάιος 1912	» 325
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο: Ἡ γλώσσα μας στὰ σχολεῖα τῆς Μακεδονίας. Τεύχος 14	» 1
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	

II. ΜΕΛΕΤΕΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ · ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ · ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Ἐλευθερίου Ἀθανασίου: Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ παιδικοῦ συναισθήματος.	» 592
Δεωνίδα Βελιαρούτη: Ἡ μελέτη τοῦ περιβάλλοντος.	» 523,590
Ἀριστείδου Βουγιούκα: Τὰ Δημοτικά μας τραγούδια	» 507
Θεοφράστου Γέρου: Θεωρία τῆς Γλώσσας	» 483
Σπύρου Κεχρη: Τὸ φιλοσοφικὸ ζήτημα ἀντίρροπο τῆς πνευματικῆς κρίσης τῆς ἐποχῆς μας	» 497
Ἀντωνίου Κρέτση: Ἐποπτεία καὶ ἔγνοια	» 26
Γ. Κυριαζοπούλου: Δύναται νὰ αὐξηθῆ ἡ εὐφυΐα	» 611
Κων. Λυκομήτρου: Ἡ ἐκπαίδευση καὶ ἡ ἐποχὴ μας	» 346
Leon Jeunehomme : Ἡ πρόδος τῆς Ψυχολογίας καὶ τὸ ἔργον τοῦ J. Piaget (Μεταφρ. Α. Κρέτση)	» 304,366
John Macmurray: Ἀνθρωπιστικὴ Ἀγωγή (Μετ. Ε. Κασιόλα)	» 267
Γ. Μαραγκοδάκη: Ἡ θεωρία τοῦ Skinner γιὰ τὴ μάθηση	» 514
Δημ. Παλυβοῦ: Οἱ ἀριστερόχειρες	» 25
Γ. Παπακωστούλα: Τὰ συνειδησιακὰ βιώματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων	» 296,328
Ἀθανασίου Πόπορη: Τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται τὸ σύγχρονο παιδί	» 451,503
Γρ. Τριανταφύλλου: Μηχανισμοὶ ἄμυνας ἢ προσαρμογῆς	» 277
Γεωργίου Τσαμπῆ: Τὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια τῆς Σκωτίας. Προτάσεις γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση τῶν Παιδαγωγικῶν μας Ἀκαδημιῶν	» 547,625
Ι. Χαλαμποπούλου: Παιδεία καὶ Τεχνικὸς Πολιτισμὸς	» 1

III. ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ

'Ελευθερίου 'Αθανασίου:	Γλώσσα και σχολικό πρόγραμμα	Σελ. 18
»	»	»
	'Η φυσική, πνευματική και κοινωνική εξέλιξη του παιδιού της σχολικής ηλικίας και η ανάγνωση	» 311
Θεοφράστου Γέρον:	Τὰ λάθη τονισμού και ἡ ποσοστιαία σχέση τους μετὰ τὸ σύνολο τῶν ὀρθογραφικῶν λαθῶν	» 253
'Εμμ. 'Εμμανουηλίδου:	'Ο ἐπαινος, ἡ ἐπίπληξη και ἡ ἀδιαφορία ὡς κίνητρα εἰς τὴν σχολ. ἐργασίαν	» 352
Εὐθ. Θεοδωροπούλου:	'Η τεχνολογία εἰς τὸ σχολεῖον	» 282
Κων. Κίτσου:	Οἱ δυσκολίες τῶν μαθητῶν στὴ λύση ἀριθμητικῶν προβλημάτων	» 3,10
Χριστ. Παπαδοπούλου:	Αἰσθητικὴ 'Αγωγή	» 29
Σπύρου Πολίτη:	Μερικὰ προβλήματα τοῦ σχολείου	» 500
'Αγγέλου Σαφαρίκα:	Τὰ Σχολικὰ προγράμματα	» 334
'Ελ. Σταματάκη:	Κατ' οἶκον ἐργασία τοῦ παιδιοῦ	» 480,41
»	Οἱ οἰκογενειακὲς καταστάσεις ἐπηρεάζουν τὴν σχολικὴν ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ	» 323

IV. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Χάρη Σεκελλαρίου:	Προβλήματα τῆς Παιδικῆς Λογοτεχνίας . .	» 461
-------------------	---	-------

V. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

'Αντωνίου Μπενέκου:	'Η μείωση τοῦ ὅριου ἡλικίας στὴν πρώτη Δημοτικοῦ (Ραδ. ὁμιλία)	» 539
Samuel Roller :	'Η ἔνωση τῶν δυνάμεών μας (Μεταφ. Α.Σ.) . .	» 59
Τρ. Τριανταφύλλου:	'Επιστημονικὸ Συνέδριο	» 290
»	»	»
	'Η 'Επιμόρφωση ἐνηλίκων, συνέχεια και συμπλήρωση τῆς σχολ. ἐκπαιδεύσεως	» 520
»	»	»
	'Εκθεση α) πάνω στὴν σύσκεψη Ο.Ο.Σ.Α. ποὺ ἔγινε στὸ Παρίσι β) Πάνω στὶς ἐπισκέψεις σχολείων κ.λ.π. στὴν 'Αγγλία	» 31

VI. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Σπ. Κοκκίνη:	Βάσεις ὀργανώσεως σχολ. βιβλιοθηκῶν	» 543,597
Π.Ι. Σχοινᾶ:	Μέθοδος ἐπιμελοῦς μελάτης ἐπιστημονικοῦ βιβλίου και ἀποδελτιώσεως	» 285
'Αντ. Λαμπρινίδη:	«Πυγολαμπίδες» 'Αρχαδίου Πηγαίου	» 506

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΤΟΣ Γ' — ΤΕΥΧΟΣ 12 — ΜΑΡΤΙΟΣ — ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1965

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΡΙΝ ΚΑΟΥΝ

ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ *

1. ... Δέν είναι δυνατόν έσείς, ό κόσμος τών δασκάλων, νά μένετε θεατές άδιάφοροι στόν άγώνα πού γίνεται μέσα στην κοινωνία για νά μορφωθῆ ό λαός, για νά έξυψωθῆ τó λαϊκό σχολείο, για ν' αναγεννηθῆ ἡ έθνική παιδεία. Δέν είναι δυνατό ν' άδιαφορήσετε έσείς, οί δάσκαλοι του σχολείου αύτου — οί ίδιοι άπό του λαού τά σπλάχνα — πού μαζί μέ τó σχολείο σας οί ίδιοι πρώτα θά ύψωθῆτε και θά ύψώσετε. Δέν μπορείτε νά σβήσετε άπό τῆ σκέψη σας τίς έκατοντάδες χιλιάδες έλληνόπαιδα, πού καθημερινά στοιβάζονται άπέναντί σας στα μαθητικά έδώλια, μέ τά ζωηρά ξύπνα μάτια, γεμάτα ζωή κι' έλπίδες, διψασμένα νά μάθουν, κατέχοντας ἤδη τῆν όμορφη και όλόδροση γλώσσα τῆς έλληνίδας μητέρας τους, και πού θά ξανακυλήσουν στα παλιά αναγνωστικά και θά σιγοσχάσουν τῆ διαύγεια τῆς σκέψης τους τῆν εύκολία νά εκφράζονται και τῆ χαρά νά μαθαίνουν, όσο μένετε καταδικασμένοι — αυτοκαταδικασμένοι — νά τῆ μιλήτε σέ μιάν άλλη γλώσσα και νά τούς διορθώνετε και νά τούς χαλνᾶτε τῆ δική τους...

* * *

(*) Άπό τó βιβλίο του Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Πριν καούν — ἡ αλήθεια για τ' αναγνωστικά τῆς Δημοτικῆς — Άθήνα 1921 — σελ. 181.

. . . Ἐσεῖς ὅμως οἱ ἄλλοι! Ὅσοι νιώσατε στή μεταρρύθμιση τοῦ ἀναγνωστικοῦ τὸ πρῶτο ἀπαραίτητο βῆμα πρὸς μιὰ πλατύτερη καὶ βαθύτερη ἀνεγέννηση· ὅσοι τὸ καταλάβατε, πὼς μὲ τὴν καθιέρωση τῆς ζωντανῆς γλώσσας καὶ γραμματικῆς, ἀποχτήσατε μέσα στὸ σχολεῖο σας, ἐσεῖς κι οἱ μαθητές σας, μαζί μὲ τὴ γλωσσικὴ καὶ τὴν ψυχικὴ σας ἐλευθερία· ὅσοι καταλάβατε πὼς ὅσο χάνεται ἡ βασιλεία τῶν τύπων τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς, τόσο γιγαντώνεται καὶ φανερώνεται ἡ δύναμη τοῦ ζωντανοῦ δασκάλου κι ὑψώνεται αὐτὸς σὲ δημιουργὸ μέσα στὴν τάξη του· ἂν τὸ φῶς ποὺ σκόρπισαν τὰ καταδικασμένα ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ ἀναγνωστικά, φώτισε τοὺς μαθητές σας καὶ τὶς οἰκογένειες τους καὶ βρῆκε ἀναμμένο καὶ τὸ δικό σας τὸ λυχνάρι· ἂν ἡ φωνὴ τῆς ἀλήθειας ξύπνησε μέσα σας τὸν ἀντίλαλο τοῦ ἰδανικοῦ — τότε, τότε πρὸ πάντων δὲν μπορεῖτε νὰ σιωπήσετε.

Ἡ βαθύτερη συνείδηση μιᾶς ἀλήθειας ποὺ μᾶς φώτισε, μᾶς ἐπιβάλλει βαθύτερες ὑποχρεώσεις. . . .

Ἡ ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ ΓΕΝΝΑ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΚΑΙ ΒΑΘΙΕΣ ΒΛΑΒΕΣ ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ ΜΑΣ **

Ἡ βαθύτερη καὶ θλιβερότερη ἴσως ζημία γίνεται ὅμως στὰ σπλάχνα τοῦ ἔθνους, στήν Παιδεία του. Ὑποχρεωμένη νὰ θυσιάζῃ τὴν πραγματικὴ μὀρφωση σ' ἐκεῖνο ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὄργανο τῆς μόνο, στὴ γλώσσα, καλλιεργώντας πρῶτα πρῶτα τὴ λεξιμάθεια καὶ τὴν ἀρχαία γραμματικὴ, πνίγει τὴν ἀτομικότητα, φιμώνει σὲ κάθε μάθημα τὶς ψυχὲς τῶν μαθητῶν ποὺ πᾶνε νὰ ἀνοιχτοῦν, ματαιώνει τὴν ἐλεύθερη ἔκφραση στὶς συνδέσεις καὶ ἐμποδίζει ἀκόμη τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς νὰ ζωντανέψουν. Ἐτσι ἡ νεοελληνικὴ παιδεία διατηρεῖ τὸ βυζαντινὸ ὀλιγαρχικὸ τῆς χαρακτῆρα· κοντὰ στοὺς τόσο λίγους ποὺ γίνονται ἱκανοὶ νὰ ἐκφραστοῦν ἐλεύθερα στήν καθαρεύουσα ἀφήνει τὸ μέγιστο μέρος τοῦ λαοῦ μας πολὺ-γλωσσο καὶ ἄγλωσσο, χωρὶς ἐνεργὴ συμμετοχὴ στήν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δυσκολεύομε, καθὼς ἀπὸ καιρὸ τὸ κατάλαβαν οἱ ἀντίγνωμοι, τὴ γλωσσικὴ ἀφομοίωση τῶν ξενόφωνων πληθυσμῶν, καὶ στερούμε μόνοι μας τὸν ἑαυτό μας τὸ κυριώτερο ὄπλο γιὰ μιὰ πνευματικὴ καπάχτηση. Γιατὶ μὴν ἔχοντας στὴ σχολικὴ γλώσσα τὸ φορέα παιδείας ἀληθινῆς, πολεμοῦμε νὰ ἐξελληνίσουμε ξενόγλωσσους μὲ τὸ βοῦς βοὸς καὶ τὰ ὦς τοῦ τὰ ὦ, οἱ σκόμβροι εἶναι ἰχθυῖες, καὶ ζητοῦμε νὰ στηρίξωμε τὴν ἐθνικὴ συνείδηση μὲ ἰδίωμα ποὺ οὔτε γιὰ φιλολογικὴ γλώσσα δὲ δείχτηκε ἄξιο καὶ ποὺ δὲ θὰ τὸ ἀκούσουν οἱ τάχα ἐξελ-

(**) Ἀπὸ τὸ γράμμα στοὺς Ἑλληνες δημοδιδασκάλους ποὺ ἔστειλε ὁ Μανόλης Τριανταφυλλίδης, τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1926; σελ. 31 — 32.

ληνισμένοι στὴ καθημερινή μας ζωὴ. Μὲ τὴ δύσκολη γλῶσσα μας ὄχι μόνο σὲ περασμένους αἰῶνες εὐκολύναμε τὸ γλωσσικὸ ἐκσλαβισμὸ ἐλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας παρὰ καὶ τελευταῖα εἶδαμε τοὺς Ξενόφωνους πρόσφυγες ἀπὸ τὴ Μικρασία νὰ μαθαίνουν γρήγορα τὰ σλαβικὰ — καὶ ὄχι τὰ ἐλληνικά.

Ἔτσι ραγίζει καὶ χωρίζεται ἡ ψυχὴ τοῦ καθενός μας καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους σὲ δύο, γεννιέται μέσα μας δυασμὸς ποὺ ἐπιδρᾷ ὀλέθρια στὸ πνεῦμα καὶ στὸ ἦθος — μιὰ μοναδικὴ νεοελληνικὴ διγλωσσία ποὺ σὲ ὄνομα ἑνός εὐγενικοῦ καὶ ἀπραγματοποίητου καὶ ξεθυμασμένου πιά ιδανικοῦ καλλιεργεῖ τὴ λεξιθρία καὶ τὴν ἐπιπολαιότητα, τὴν ἀσυνεννοησία, τὴν προχειρολογία, τὰ μεγάλα λόγια, καὶ τὴν ψευδολογία.

Ἐπιμέλεια **Θ. Γέρου**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΡΑΦΑΜΑΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΕΤΣΙΟΣ

